

А.О. Будяк – студентка IV курсу
Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ;
науковий керівник – викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ **І.М. Старків**

СУЧАСНИЙ СТАН БЕЗРОБІТТЯ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Початок світової економічної кризи пов'язують із неплатоспроможністю могутнього американського інвестиційного банку Lehman Brothers, яке відбулося рівно рік тому. Тоді експерти були невтішні у своїх висновках. Прожитий рік в умовах світової фінансово-економічної кризи засвідчив, що вона негативно позначилася на економіці країн, інвестиційних програмах та проектах, ринку нерухомості, соціальним та економічним правам людини. Щодо останніх зупинимося більш детально.

Зважаючи на значення, яке надається проблемі забезпечення прав людини на світовому і європейському рівнях, загальний концептуальний підхід полягає в тому, що на перший план виходить людина, з її життєво важливими потребами, а досконалість юридичного механізму визначається саме як здатність останнього забезпечити ці потреби. Серед вчених немає одностайності щодо визначення переліку прав, які б належали до економічних або соціальних. Як видається, не досягнуто ще згоди щодо критеріїв їх розмежування. Ми погоджуємося із Лео Зваком, зарубіжним дослідником Європейської соціальної хартії, що до економічних прав належать права, пов'язані зі сферою праці, а до соціальних – права окремої людини поза сферою зайнятості.

Вважаємо за необхідне проаналізувати стан розвитку економічних прав громадян України, і враховуючи тенденції що склалися, більш детально зупинимося на безробітті. Так, у перші місяці кризи рівень безробіття стрімко зріс. Роботодавці масово відправляли працівників у відпустки без збереження заробітної плати, переводили їх на неповний робочий тиждень. Тим, кого не звільнили зменшили премії, заробітну плату. Ми погоджуємося із думкою Ю.П. Дмитренко, що безробіття – це наявність значної кількості працездатного населення, яке не знаходить застосування своїй праці. Визначення “безробітних” регламентоване ст. 2 Закону України “Про зайнятість населення”. Порядок реєстрації, перереєстрації та ведення обліку громадян, які шукають роботу, і безробітних здійснює Державна служба зайнятості.

Проведений аналіз кількості безробітних в Україні показав, що такий показник наближається до мільйона. За даними Державного центру зайнятості, сьогодні не мають роботи 932 тисячі людей. Це практично кожен десятий, що нині працює.

На обліку у Сумському міському центрі зайнятості на 1 жовтня 2009 р. перебувало 4,1 тис. незайнятих громадян, що вдвічі більше ніж у минулому році. З них близько двох третин складають жінки, майже половину – молодь у віці до 35 років, 80 % зареєстрованих отримують допомогу по безробіттю.

Що стосується області, то станом на 1 жовтня 2009 р. на обліку в центрах зайнятості перебувало 21,4 тис. незайнятих громадян. Жінки становили 56,2 %, кожний третій – молода людина віком до 35 років, кожний п'ятий – особа, яка підпадає під 5 % квоту. Статус безробітного мали 20,9 тис осіб, з них 31,4 % – безробітні сільської місцевості. Подібні тенденції щодо поширення рівня безробіття спостерігаються і в Європейських країнах.

Постає доволі логічне запитання: як можна загальмувати зростання безробіття в Україні? Як краще допомогти безробітним, тим більше в умовах кризи?

Для подолання негативних тенденцій що склалися доцільно провести певні реформи. По-перше, робоча сила вже визнана товаром і передбачає вищі соціальні гарантії для тих, в кого вищий рівень кваліфікації та професійної підготовки. Відбувається звичайна конкуренція робочої сили, тому значна частина населення з нижчою кваліфікацією не може знайти собі роботу і потрапляє на ринок праці. Це, у свою чергу, призводить до безробіття, тому головні зміни повинні стосуватися освіти – укрупнення невеликих навчальних закладів, що готують за спорідненими спеціальностями фахівців. Це сприятиме рівномірному розподілу робочої сили.

По-друге, слід зменшити податковий тиск та ставки оподаткування для підприємств усіх форм власності, що створюють додаткові робочі місця.

По-третє, запровадити пільгові державні кредитні програми для тих, хто бажає займатися бізнесом у обмін на резервування певної кількості новостворених робочих місць.

Будяк, А.О. Сучасний стан безробіття через призму соціально-економічної кризи [Текст] / А.О. Будяк // Права людини в умовах сучасного державотворення: теоретичні і практичні аспекти: зб. тез доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених (11-12 грудня 2009 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2009. - С. 284-286.